

Karstulan kunnanhallitus

Virastotie 4
43500 Karstula

Viite
Lausuntopyyntö 6.3.2019

Lausunto Karstulan kunnan itäisten ja läntisten vesistöjen rantaosayleis- kaava

Keski-Suomen elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskus on tutustunut kyseiseen rantaosayleiskaavaehdotukseen ja toteaa siitä sen käyttöön toimitettujen asiakirjojen perusteella kommentteinaan seuraavaa

Maankäyttö ja kaavoitus

Kohdassa 2.3.2 Yleiskaava on mainittu mm. Karstulan Tuulivoimayleiskaavat. Näiden kaavojen osalta sekä Koiramäen että Mustalamminmäen kaavojen osalta on vireillä kaavamuutokset. Tältä osin kaavaselvostusta voisi päivittää.

Luonto

Pieni-Valkeinen

Keski-Suomen ELY-keskus on neuvotellut Narrilan tilan (226-409-1-338) maanomistajan kanssa Haukisuo - Härkäsuu - Kukkoneva Natura-alueeseen kuuluvan alueen ostamisesta valtiolle suojelutarkoituksiin METSO-ohjelman yhteydessä. ELY-keskus ja Narrilan tilan omistaja ovat alustavasti sopineet tilalle kaavassa osoitetun rakennusoikeuden korvaamisesta kiinteistökaupan yhteydessä, minkä johdosta ELY-keskus pyytää, että Narrilan tilan rakennusoikeus merkitään korvattavana paikkana SL-merkinnällä osoitettavalle alueelle. ELY-keskus voi toimittaa kaavoittajalle valtiolle suojelutarkoituksiin hankittavan alueen sähköisen rajauksen; em. alue tulee merkitä kaava-alueen osalta SL-merkinnällä.

Ylin

Ylin-järvelle osoitettujen rakennuspaikkojen osalta tulee ottaa huomioon Natura-arvioinnissa ja arvioinnista annetussa ELY-keskuksen lausunnossa esitetty eli RA-alueet tulee osoittaa sellaisessa laajuudessa, että rakennusoikeiden sijoittaminen alueelle on mahdollista aiheuttamatta merkittävää luonnonarvojen heikentämistä, joka on luonnonsuojelulain 64 a §:n mukaisesti kiellettyä. Tämä koskee erityisesti järven itäosaan sijoittuvaa rakennuspaikkaa.

Viitasammakko

ELY-keskukselle ehdotusvaiheessa annettujen tietojen perusteella kaava-alueella esiintyy myös luontodirektiivin liitteen IV(a) liitteessä mainittuja viitasammakoita, joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty luonnonsuojelulain 49 §:n perusteella. Kyseiset esiintymispaikat tulee ottaa kaavassa huomioon siten, ettei em. vaikutuksia aiheudu laji lisääntymis- ja levähdyspaikoiksi tulkittavilla kohteilla. ELY-keskuksen tarkimmin tiedossa oleva esiintymispaikka sijoittuu Iso-Korppisesta laskevan Välijoen suualueelle, joka on rehevä lintujenkin suosima kosteikkoalue. Koska kyseessä on varhain keväällä aukeava sula-alue, niin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan kosteikkoalue jokisuussa rantapensaikkoineen ja -puustoineen on tulkittavissa lajin lisääntymis- ja levähdyspaikaksi. Tältä pohjalta tulee selvittää mahdollisuus siirtää kyseisen kohteen tuntumassa sijaitsevat RA-paikat luonnonarvoiltaan kestävämmille rannoille. Jos tämä ei ole mahdollista, tulee RA-paikkoihin liittää määräys säilyttää tonttialueen ranta-alue rakentamattomana ja luonnontilaisena. ELY-keskukselle esitetyn perusteella muita viitasammakon esiintymispaikkoja kaava-alueella ovat Ylinjärvi ja Tohtaanlampi; esiintymien tarkempaa sijaintia ja laajuutta ei ole ELY-keskuksen tiedossa. Tästä syytä tulee harkita, onko kyseiset vesi- ja ranta-alueet syytä osoittaa sellaisella merkinnällä ja merkintään liittyvällä määräyksellä, jolla määrätään alueeseen kohdistuvien hankkeiden yhteydessä varmistamaan, että toimenpiteestä ei aiheuteta mahdollisten lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämistä tai heikentämistä.

Liito-orava

Tilalle 226-402-2-154 (karttalehti itä 2) osoitettu rakennusoikeus Heinäjoen varrella tulee osoittaa niin, että se ei sijoitu luontoselvityksessä havaitulle liito-oravan mahdolliselle lisääntymis- ja levähdyspaikalle (luontoselvityksen kohde 151).

Tilalle 226-405-14-91 (karttalehti länsi 2) osoitettu rakennusoikeus Alasella tulee osoittaa maanomistajan muille ranta-alueille, koska rakennuspaikka sijoittuu luontoselvityksessä havaitulle liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikalle (luontoselvityksen kohde 47).

Vastinginjärven itäpuoli (ns. Pienipuoli)

Vastinginjärven alueelle kohdistuvan kaavaratkaisun osalta ELY-keskus muistuttaa, että järven itäosa on osoitettu Keski-Suomen maakuntakaavassa S-merkinnällä. Maakuntakaavan mukaan alue on linnustollisesti arvokas. Kaavavaraukseen liittyvän suojelumääräyksen mukaan alueella ei saa ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, jotka saattavat vaarantaa alueen suojeluarvoja. Vesialue tulisi tästä syystä merkitä omalla W-merkinnällä, jossa on viitattu edelliseen suojelumääräykseen. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan esimerkiksi kyseiselle alueelle suunniteltujen ruoppaus-, niitto- yms. vesistötoiden osalta tulee tehdä ELY-keskukselle ilmoitus. Ilmoituksen pohjalta on mm. mahdollista arvioida vesilain mukaisen luvan tarvetta.

Soidensuojeluohjelman täydennysehdotus

Tilalla 226-409-2-152 (karttalehti kaakko 3) osoitettu rakennusoikeus Kulhanlammella sijoittuu valtakunnallisen soidensuojeluohjelman täydennysehdotuksen kohteelle Vuorijärven piensuot, jolla on ohjelman valmistelun yhteydessä todettu olevan valtakunnallisesti merkittäviä suoluontoarvoja. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan tulee selvittää mahdollisuus sijoittaa rakennusoikeus maanomistajan mahdollisille muille luontoarvojen kannalta kestävämmille ranta-alueille. Mikäli rakennuspaikkaa ei voida siirtää, tulee rakennusoikeus osoittaa merkinnällä, joka ottaa huomioon alueen luontoarvot.

Luontoselvityksen riittävyys

Lausuntovastineessa on todettu kaavaehdotuksen mukaisen ratkaisun Kärjenlammella perustuvan siihen, että lammella ei ole todettu luontoarvoja. Lampea ei ole kuitenkaan mainittu luontoselvityksessä, joten jää epäselväksi onko luontoselvitys kohdistunut myös kyseiselle lammelle. Kaavaselistusta / -arviointia ja tarvittaessa luontoselvitystä tulee tältä osin täydentää.

Linnusto

Kaava-alueelle sijoittuu useita linnustollisesti arvokkaita alueita. Linnustoarvoja on kaavan taustaselvityksessä todettu olevan yhteensä 66:lla kohteella. Vaikka valtaosin kohteet on arvotettu paikallisesti arvokkaina kohteina, on mukana useita maakunnallisesti ja jopa valtakunnallisesti arvokkaiksi arvotettuja kohteita. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan arvokkaimpia linnustoalueita, joille kaavaehdotuksessa on esitetty lisärakentamista ovat muun muassa Iso- ja Pieni-Korppisen ympäristössä sijaitseva MAALI-kohde, Vastinginjärven itäpuoli (ns. Pienipuoli), Mätaslampi, Tohtaanlampi, Kojjärvi ja Ruunalampi. Vielä kaavahankkeen alkuvaiheessa vuosituhannen alkupuolella linnuston uhanalaistumisen lähes katastrofaalinen kehitys ei ole ollut vielä tiedossa. Maaliskuussa 2019 julkaistun uusimman uhanalaisarvioinnin perusteella uhanalaistumiskehitys on ollut erityisen voimakasta kosteikoilla esiintyvien lajien

osalta. Kaava-alueella tavatuista lajeista mm. seuraavat lajit lukeutuvat uusimman lajien uhanalaisarvioinnin mukaan uhanalaisiin lajeihin: mustakurkku-uikku (uhanalaisuusluokka erittäin uhanalainen; EN), metsähanhi (taigametsähanhi-alalaji, uhanalaisuusluokka vaarantunut; VU), heinätavi (VU), jouhisorsa (VU), tukkasotka (EN), nokikana (EN), selkälöki (EN) ja punasotka (uhanalaisuusluokka äärimmäisen uhanalainen, CR). Kaava-alueen laajuudesta johtuen muodostuvat myös kaavan linnustovaikutukset merkittäviksi. Kaavan vaikutusarvioinnissa tätä ei ole tunnistettu ja ELY-keskuksen näkemyksen mukaan arviointia ei tältä osin voi pitää riittävänä. Arvioinnin pohjalta jää lisäksi epäselväksi, miten rauhallista pesimäympäristöä edellyttävän sääksen pesäpaikat on huomioitu kaavassa. Luontoselvityksen mukaan luontoselvityksen yhteydessä on tarkastettu aiemmin tunnettuja sääksen pesäpaikkoja ja selvityksen yhteydessä on havaittu myöskin yksi uusi pesäpaikka. ELY-keskukselle toimitetun tiedon mukaan myös Joutenjärven alueella pesii sääksi. Kaavassa kyseisille vesistöille tai niiden läheisyyteen on osoitettu uutta rakennusoikeutta. Luontoselvityksessä on suositettu säilyttämään pesäpaikan ympäristö 300 metrin etäisyydeltä rakentamattomana. ELY keskus esittää tarkistamaan kaavaratkaisut tältä osin ja korjaamaan kaavaa ja kaavan vaikutusarviointia tarvittaessa.

Edellä esitetystä johtuen ELY-keskus esittää selvitettäväksi, miten kaavaratkaisun vaikutuksia kaava-alueella sijaitseviin arvokkaimpiin linnustokohteisiin voitaisiin pienentää.

- Voidaanko kohteille rakennettaviksi esitettyä rakennusoikeutta mahdollista siirtää maanomistajan muille ranta-alueille? Esimerkiksi Lehtolampi (luontoselvityksen kohde 131 sijoittuu Lehtolammelle) on luontoselvityksen mukaan kaakkurille soveltuva pesimälampi. Koska kaavaehdotuksen perusteella kaakkurin käytössä olleista Hoikkalammista toiselle ollaan osoittamassa kaavalla rakentamista ja koska kaavavastineen mukaan Lehtolammen rakennusoikeus on mahdollista luontoarvoja vaarantamatta sijoittaa saman maanomistajan omistamalle ranta-alueelle Suolikolla, niin ELY-keskus pitää perusteltuna siirtää rakennusoikeus tällöin käytettäväksi Suolikolla. Tämä ratkaisu kompensoisi osaltaan kaakkurin pesimäpaikkojen vähentämistä alueella.
- Voidaanko rakennuspaikoille löytää haitattomampia sijoituspaikkoja? Esimerkiksi Iso-Korppisen luoteisosaan sijoittuvan 4 RA-paikan kortteli tulisi vähintään osoittaa em. rannanosalla olevien AO- ja AM-merkinnällä osoitettujen rakennuspaikkojen yhteyteen. Vahanganjärven Kusiaisniemeen tilalle 226-410-6-164 osoitetun rakennuspaikan osalta tonttialue tulisi sijoittaa niin, että niemen kärkialue jää rakentamatta. Samalla tulee harkita koko kolmen RA-merkinnällä osoitetun korttelin tiivistämistä.

- Voidaanko arvokkaille lintukohteille sijoittuvien rakennuspaikkojen kaavamerkintään ja -määräykseen liittää esimerkiksi määräys säilyttää ranta-alue luonnontilaisena.

Muuta

Suojelutilanne kaava-alueen osalta tulisi vielä tarkastaa. Ainakin Ylä-Kaijanlammen ja Ruunalammen osalta on puutteita.

Maisema, kulttuuriympäristö ja rakennettu ympäristö

Kaavamääräykset

Maakunnallisesti arvokkaiksi luokitellut Luksanjärven ja Aho-Vastingin maisema-alueet on osoitettu kaavaluonnoksessa mam - kaavamerkinnällä (maisemallisesti arvokas maisemaa-alue), kaavamerkinnältä puuttuu edelleen kaavamääräys. Kyseiseen kaavamerkintään tulee liittää alueen maisema-arvoja turvaava kaavamääräys, joka tulee lisätä.

Rakennuspaikkojen osalta kaava sisältää varsin niukasti kaavamääräyksellistä ohjausta. Olisiko syytä lisätä yleismääräys, jossa ohjataan mahdollisuuksien mukaan säilyttämään rakennuspaikan luonnonmukaisuus sekä säästämään arvokkaita kasvillisuuden reunavyöhykkeitä sekä maininta ettei rakentamisella saa tuhota luonnon merkittäviä kauneusarvoja ja erikoisia luonnonesiintymiä, kuten kauniita yksittäispuita ja siirtolohkareita.

Vahangan kylänraitti

Vahangan kylän alueesta tulisi huomioida, että vaikka kaavoitus kohdistuukin Vahangan kylän ranta-alueiden maankäytölliseen ohjaukseen, luonto- ja maisemaselvityksessä arvokkaaksi alueeksi on osoitettu kylänraitin ohella myös rantapellot, jotka sijoittuvat rantayleiskaavan alueelle. Rakennuspaikkojen siirrolla maisemavaikutuksia on voitu pienentää. Tästä huolimatta edelleen voisi harkita kaavan luonto- ja maisemaselvityksen maankäyttösuosituksen mukaista km-kaavamerkintää ja myös -määräystä, joka koskee alueen kulttuurimaiseman arvojen ja ominaispiirteiden säilyttämistä.

Kaavan luonto- ja maisemaselvityksessä km-merkinnän käyttösuositus on annettu myös Isokylän ranta-alueille ja Myllyjoen varteen. Maakunnallisesti arvokkaille maisema-alueille (Aho-Vastinki, Luksanjärvi) on annettu sama km-suositus, niiden kohdalla on käytetty mam-kaavamerkintää.

Talassaari

Kaavan luonto- ja maisemaselvitys suosittelee rakentamattoman Talassaaren perusteella säästettäväksi. Koska sinne kuitenkin on osoitettu uusia rakennuspaikkoja, tulisi niiden kohdalle harkita käytettäväksi

'alue, jolla on rakentamisessa huomioitavia luonnonmaiseman arvoja' kaavamerkintää. Ko. kaavamerkintä (harva pysty rasteri) saattaa erottua kaavakartalla etenin pienissä saarikohteissa huonosti.

Nihilampi=Nihdinlampi Isokylän alueella

Kaavan luonto- ja maisemaselvityksen mukaan luonnonmaisemaltaan erityisen edustava Nihinlampi (Nihdinlampi) tulisi säilyttää rakentamattomana. Lammen itäpuolinen Nihdinvuori on osoitettu kaavakartalla MY-alueena, mutta Nihdinlammen rannalle on osoitettu yksi uusi rakennuspaikka. Tulisi vielä selvittää ko. RA-paikan siirtoa. Jos se ei onnistu, niin tulisi käyttää 'Alue jolla on rakentamisessa huomioitava luonnonmaiseman arvoja' -merkintää.

Liikenne

Melualuetta kuvaavan merkinnän selitteeseen olisi hyvä lisätä tarkennuksena, että on esitetty vuoden xx liikennemäärään ja nopeakäyttöalueeseen perustuva teoreettinen melualue. Teoreettinen malli antaa suurpiirteisen arvion melun leviämisestä, muttei huomioi mm. pinnanmuotojen, maastoesteiden tai vesistöjen vaikutusta. Tällä hetkellä tuorein käytössä oleva melun teoreettinen putkimalli on vuodelta 2017.

ELY-keskuksella ei ole muuta lausuttavaa rantaosayleiskaavaehdotuksesta.

Ylitarkastaja

Eero Manerus

Ylitarkastaja

Ulla Nissinen

Lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö- ja luonnonvaravastuualue sekä liikenne- ja infrastruktuurivastuualue.

Tämä asiakirja KESELY/1292/2015 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KESELY/1292/2015 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Nissinen Ulla 08.04.2019 12:48

Ratkaisija Manerus Eero 08.04.2019 12:55